

Varför nomineras John?

Nominerad Barnrättshjälte • Sidorna 48–67

John Wood

John Wood nomineras till World's Children's Prize 2014 för sin 15-åriga kamp för barns rätt till utbildning.

John hoppade av chefsjobbet på företaget Microsoft för att uppfylla sin dröm: Att bekämpa fattigdom genom att ge barn över hela världen möjlighet att gå i skolan. John menar att när barn kan läsa och skriva kan de bättre skydda sig mot övergrepp, människohandel och slaveri, och kan kräva respekt för sina rättigheter. John och hans organisation Room to Read har byggt nära 1 700 skolor och över 15 000 skolbibliotek i några av världens fattigaste länder. De har publicerat 874 barnböcker på lokala språk och spridit över tio miljoner böcker till fattiga barn som aldrig tidigare har haft tillgång till böcker. John och Room to Read satsar särskilt på flickors utbildning och har hjälpt över 20 000 fattiga flickor att kunna gå kvar i skolan och att få ett bättre liv. Room to Read arbetar i Bangladesh, Kambodja, Indien, Laos, Nepal, Sydafrika, Sri Lanka, Vietnam, Zambia, samt Tanzania, och har nått 7,8 miljoner barn!

John Wood hoppade av karriären för att kämpa för alla barns rätt till utbildning. Hans organisation Room to Read bygger skolor och bibliotek för de allra fattigaste barnen i tio länder, ger ut barnböcker och kämpar för flickors utbildning och rättigheter. John säger att utbildning är det bästa sättet att bekämpa fattigdom.

Det börjar i Hong Kong för 15 år sedan. John jobbar som hög chef på Microsoft. Han reser kors och tvärs över Asien, har hundratals möten och arbetar långa dagar. Karriären går bra men efter sju år känner John sig sliten. Han tar semester för att uppfylla en gammal dröm: Att vandra i Himalayas berg i Nepal, långt från datorer och ringande telefoner.

På bergets topp

Några veckor senare sitter John på ett litet tehus på en bergstopp i Himalaya. Han har vandrat flera timmar och beställer en dricka av den lilla pojken som hjälper till att servera gästerna. Pojken återvänder snabbt med en flaska. John har övat in några nepalesiska ord och säger:

– Flaskan är lite för ”tato” (varm). Har du en ”chiso” (kall)?

När John kom fram till skolan i Himalaya och började packa upp böckerna blev det kaos! Alla ville titta, bläddra och läsa.

Pojken skakar sorgset på huvudet. I bergen finns inga kylskåp. Men plötsligt får han en idé. Pojken rusar ner för den branta bergssluttningen mot floden och lägger flaskan i det iskalla smältvattnet från glaciärerna. John skrattar och gör tummen upp och en man vid bordet bredvid skrattar också.

– Är alla barn i Nepal lika smarta som han? frågar John.

– Här måste vi vara påhittiga, för vi har så lite, säger mannen. Han heter Pasuphati och arbetar för skoldistriktet. Just nu besöker han bergsbarnens skolor och tar reda på vad de saknar.

– De saknar nästan allt, förklarar han för John. Följ med mig imorgon så får du se.

50 barn i klassen

Nästa morgon hivar John upp sin blytung packning på ryggen, överfylld med dyrbar campingutrustning.

Pasuphati har bara en liten portfölj och går med snabba steg uppför berget. John har svårt att hänga med fast han är minst tjugo år yngre. Medan luften blir allt tunnare ju högre upp de kommer berättar Pasuphati att Nepal är ett av världens fattigaste länder.

– När vi är framme vid skolan kommer du att se att vi är för fattiga för att ha råd med utbildning. Men utan utbildning kommer vi alltid att förbli fattiga!

John är förberedd, men blir ändå chockad när han visas runt i den fallfärdiga skolbyggnaden. Rummens jordgolv har förvandlats till lervälling efter de senaste regnen. Det är 40 grader varmt under plåttaken som har

När Room to Read tryckt sin tionde miljonte barnbok, i Vietnam, höll barnen en ceremoni tillsammans med John i sin skola.

värmts upp av solen. Ett 50-tal elever trängs i varje klassrum. Barnen har inga bord utan sitter tätt intill varandra på långa bänkar med anteckningsböckerna i knäet.

Bibliotek utan böcker

Rektorn föreslår att de ska

avsluta rundvandringen i skolbiblioteket och John fylls av förväntan. Han har älskat bibliotek sedan han var liten. John var enda barnet och ibland saknade han syskon att leka med. Då sa hans mamma: ”Om du har en bra bok är du aldrig ensam.”

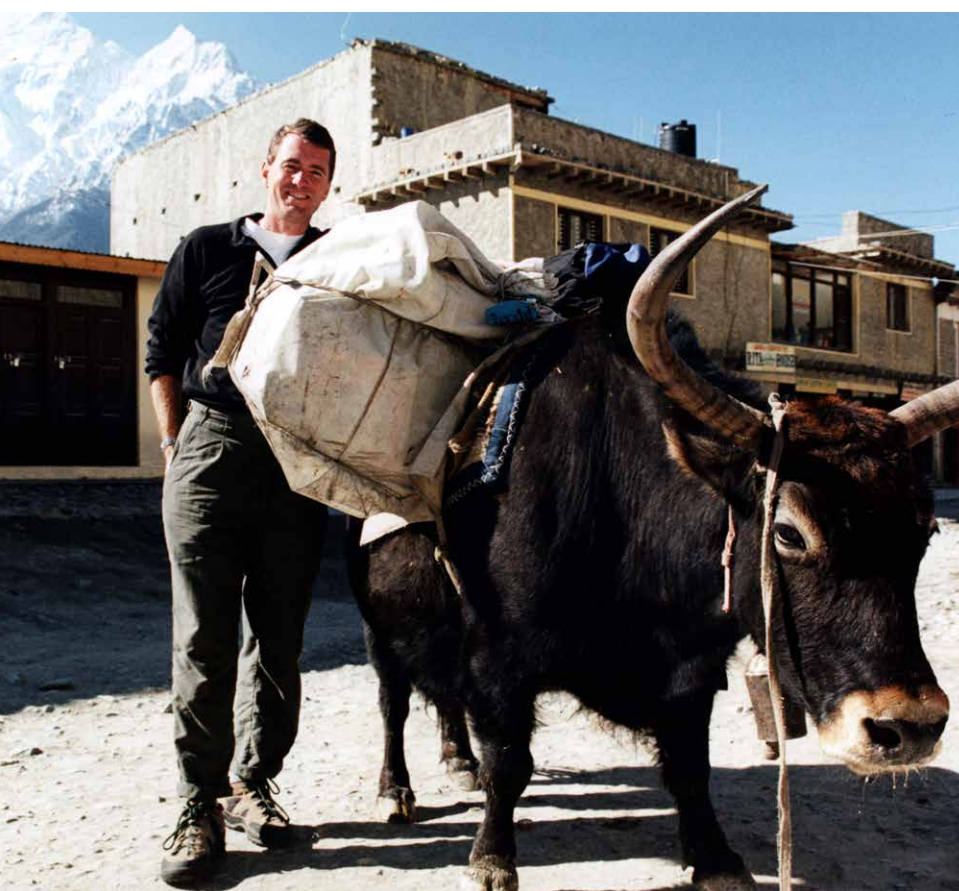
Egentligen fick man bara låna åtta böcker i veckan på biblioteket i Johns lilla stad, men bibliotekarien och John hade en hemlig överenskommelse. Han fick låna tolv böcker i veckan, bara han inte sa det till någon!

Under en bergsvandring i Nepal besökte John Wood en fattig skola som inte hade några böcker i sitt bibliotek. Sex månader senare återvände han till Himalaya med tusentals böcker som fraktades upp på bergstoppen med yakar och åsnor.

John och Room to Read

- Jobbar tillsammans med utbildningsdepartement för att utveckla bättre skolböcker och utbildningsmetoder.
- Bygger skolbibliotek och fyller dem med böcker, pussel, spel, färgglada möbler och kuddar som gör biblioteken till en favoritplats för barn.
- Låter lokala författare och konstnärer skriva och illustrera nya barnböcker på lokala språk, så att barnen får bra böcker som de kan känna igen sig i. På många av språken har det inte funnits några barnböcker tidigare.
- Bygger nytt eller renoverar så att barnen får ljusa, säkra klassrum där det är lätt att lära.
- Ger stipendier och stöd till flickor som annars till exempel skulle ha tvingats hoppa av skolan för att börja arbeta eller gifta sig.

Rektorn öppnar dörren med skylten Bibliotek. Men rummet är helt tomt. Inga hyllor, stolar, bord eller läslampor. Och inga böcker. I ett hörn står ett litet skåp.

– Våra böcker är så få och sällsynta. Vi måste skydda dem, förklarar rektorn medan han läser upp hänslåsen på skåpdörrarna. John hoppas att skåpet ska vara proppfullt av böcker. Men därinne ligger bara några gamla pocketböcker som turister har lämnat efter sig. Det är vuxenböcker på engelska och italienska. I det ögonblicket förändras Johns liv. När han ska lämna byn säger rektorn:

– Kanske kan du en dag komma tillbaka med några böcker?

John tycker om att resa och möta barnen som nås av Room to Read, som här i Vietnam.

En yak kommer lastad

John återvänder till jobbet i Hong Kong och börjar ringa och skriva brev till alla han känner hemma i USA. Han ber dem skicka alla barnböcker de kan avvara till hans föräldrar. Snart är deras garage överfullt av boklådor. Johns åttaåriga systerdotter utlyser en tävling i sin skola om vem som kan samla in flest böcker. Alla hjälps åt och efter sex månader reser John och hans pappa tillbaka till Nepal med tusentals böcker i bagaget.

Böckerna lastas på åsnor och yakar och sedan börjar

vandringen uppför berget. När de närmar sig bergstoppen där skolan ligger ser John en enorm folksamling. Barn, föräldrar och lärare är där för att välkomna bokleveransen. Eleverna möter dem med blomstergirlanger och när det är dags att packa upp blir det kaos! Snart sitter barnen spridda över bergsslutningen och bläddrar i de färgglada böckerna.

Senare, när de åter kvälls-

mat, frågar Johns pappa:

– Okej, vad är nästa steg?

John har inte tänkt så långt, men nu snurrar det i huvudet. Tidigare har han bara tänkt på sitt företags vinster och försäljningssiffror. Sånt som skulle göra rika människor ännu rikare och ge honom själv högre lön, ny bil och större hus. Men det känns oviktigt nu. John bestämmer sig. Han ska hoppa av sitt toppjobb och satsa all sin tid

och sina sparade pengar på att ge barn i hela världen tillgång till böcker.

Tusentals nya bibliotek

Många tror att John har blivit galen när han hoppar av jobbet och startar organisationen Room to Read, Rum för läsning. Men hans föräldrar stöttar honom. Snart hittar han också fler personer som vill jobba tillsammans med honom. John berättar för alla

Min favoritbok

Prakash, 11
(namnet betyder Ljuset)
"Min favoritbok heter Knepiga Jackie. Om jag skulle skriva en bok skulle den handla om handikappade barn, för jag har en kompis som är handikappad."

Dipa, 9
(Eldsfamma)
"Jag gillar boken Tempo för den har så bra teckningar. Min egen bok skulle handla om mig och min syster."

Sirjana, 14
(Skapelse)
"Jag gillar historier där karaktärerna är djur. Men om jag skulle skriva en bok skulle den vara realistisk och handla om min by. Den kunde heta 'Min bys historia' eller kanske 'Sami och getterna', för jag tar hand om våra getter."

Room to Read använder ofta lekar och spel för att göra utbildningen roligare. Här provar John en stavningslek med en flicka i Zambia.

som orkar lyssna om sin idé. En del av dem är rika människor han lärt känna under sin tid som hög chef. Många vill bidra till att barn lär sig läsa och skriva. De skänker böcker men också pengar, så att John kan anställa fler medhjälpare och bygga fler bibliotek.

Room to Read växer snabbt. Snart byggs skolbibliotek inte bara i Nepal utan också i Kambodja, Vietnam,

Sydafrika, Indien och Bangladesh. Men efter tag inser John och hans medarbetare att de har missat en viktig pusselbit. De har öppnat tusentals skolbibliotek men fyllt dem med barnböcker på engelska! Barnen måste få läsa på sitt eget språk. Men det finns nästan inga barnböcker på till exempel Nepali eller på Khmer, som talas i Kambodja.

– Vi måste hitta bra förfat-

tare och illustratörer och publicera egna barnböcker på barnens eget språk, säger John.

Efter några år har Room to Read blivit ett av världens största barnboks-förlag!

Mot 100 miljoner barn

Idag har Room to Read vuxit till en global organisation i tio länder. Över sex miljoner barn har nu tillgång till skolbibliotek, och över 20 000

Inga bilar till cheferna!

I många fattiga länder vimlar det av dyra jeepar på gatorna. John blev arg när han förstod att de flesta tillhörde chefer på organisationer som ska hjälpa fattiga människor. En jeep kan kosta runt 75 000 US dollar – för det kan 300 barn få utbildning under ett år. Därför bestämde Room to Read att deras chefer skulle åka buss och tåg istället för i egen jeep med privat chaufför.

Krishna, 9

(hinduisk guds namn)
"Mushuset är min favoritbok. Den handlar om möss som arbetar. Jag skulle vilja skriva en bok som stöttar bönder. Där jag bor är många bönder och de har ett hårt liv."

Nirjala, 9:

"Jag har läst Chandramukhi säkert tio gånger. Det är en historisk fabel. Jag har funderat på att skriva en bok, men jag har glömt vad den skulle handla om."

Binod, 10

(Ny)
"Jag tycker om boken Min trädgård, om hur man odlar, rensar ogräs och vattnar och sånt. Om jag skulle skriva en bok, skulle den handla om vår ko som heter Eyeliner."

Dipak, 12

(Ljus)
"Min favoritbok är Människa och honung. Den handlar om byarnas olika traditioner. Jag gillar gåtor, så jag skulle vilja skriva en bok med en massa gåtor."

Biblioteket skolans hjärta!

Sudip, 13, och hans skolkompisar har startat en egen klubb. De träffas i biblioteket, som Room to Read har byggt tillsammans med skolan och föräldrarna i en fattig by i Himalaya. Barnklubben hjälper till att sköta biblioteket och ordnar många aktiviteter i skolan.

– Vi har till exempel frågetävlingar varje dag. Vi ställer en fråga på morgonsamlingen, och sedan rusar alla till biblioteket för att hitta svaret i böckerna där. Biblioteket har blivit en samlingsplats, och har gjort det lättare för oss barn att lära känna varandra på skolan.

Med och påverkar

Sudip och barnklubben hjälper också till att hålla rent på skolgården och ordnar dikt- och novelltävlingar. De gör dessut-

om en skoltidning och ordnar debatter om viktiga frågor.

– Debatterna är allra roligast, tycker Sudip. Vi har till exempel diskuterat snabbmat och kommit fram till att det är onyttigt och dyrt. Nu äter nästan inga elever snabbmat längre.

Barnklubben får också rösta tillsammans med de vuxna i skolrådet.

– Det är bra och demokratiskt, säger Sudip. Jag tycker om att vara med och påverka skolan.

Barnklubbens önskelista

Datorer
Ännu fler intressanta böcker
Större klassrum
En fläkt i biblioteket
Ett riktigt labb

Barnklubben samlas i biblioteket eller under ett träd på skolgården.

Gokul, 13, vill ha en fläkt i biblioteket så att det går att vara där även under den varmaste tiden på dagen.

Manju, 13, önskar sig större klassrum i skolan.

flickor har fått stöd till utbildning. Men John är inte nöjd.

– Vi når fortfarande bara en procent av alla barn som behöver oss, säger han. Nu måste vi sätta fart så att vi en dag kan nå 100 miljoner barn! Vårt motto är att "världsförändring börjar med utbildade barn". Vi vägrar acceptera att ett barn ska få höra att "du är

född på fel plats, vid fel tillfälle och med fel föräldrar, och därför får du inte gå i skolan". Den uppfattningen hör hemma på den mänskliga historiens soptipp! 🌐

Room to Read har arbetat i Kambodja i över tio år. Över 2 500 flickor har hittills fått hjälp att fortsätta studera, istället för att tvingas arbeta. Flickorna i den här skolan, i Khampung Plok, är stolta över sin nya skola, som byborna har byggt tillsammans med Room to Read.

Kambodja, ett av världens fattigaste länder, har en hemsk historia. För snart 30 år sedan togs landet över av den våldsamma gruppen röda khmererna och dess ledare Pol Pot.

Landet där alla skolor

stängdes

Röda khmererna ville skapa ett nytt perfekt land och utplåna allt de tyckte var dåligt. De stängde alla skolor och förbjöd utbildning. Nästan alla utbildade vuxna kambodjaner mördades. Barnen skildes från sina föräldrar och fick lära sig att röda khmererna var deras riktiga familj. De förlorade alla sina rättigheter och tvingades arbeta, som soldater, fångvaktare, i jordbruket och med att spionera på de vuxna.

Blev föräldralös

Kall Kann, som leder Room to Reads arbete i Kambodja, var bara tolv år när röda khmererna och Pol Pot kom till makten. Han skildes från sina föräldrar och skickades ut på landsbygden.

– Jag blev föräldralös och levde som ett vilt barn, säger Kall Kann. Han återsåg aldrig sin mamma eller pappa. De dödades av regimen för att de hade utbildning.

Under de fyra år som röda khmererna styrde dog över

1.8 miljoner kambodjaner av tortyr, avrättningar, sjukdomar, utmattning och svält. När regimen föll fanns det nästan inga överlevande med utbildning kvar i landet, inga lärare, författare eller läkare. Därför blev det ännu svårare för Kambodja att bygga upp landet igen och ta sig ur fattigdomen.

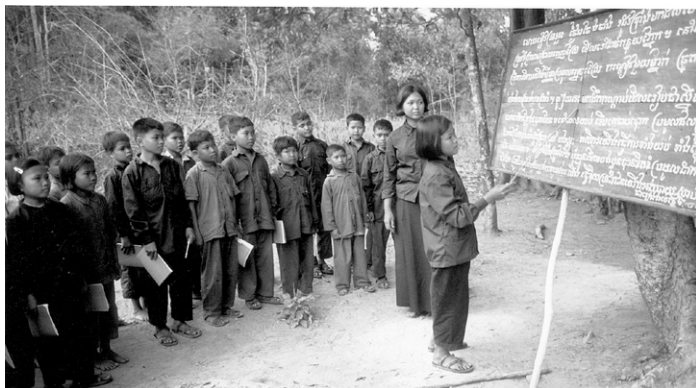
Får aldrig hända igen

När Kambodja befriades från röda khmererna var Kall Kann fattig och ensam i världen. Han kämpade hårt för att skaffa en utbildning, för han ville se till att inget liknande någonsin skulle kunna hända igen.

– Om vi ger våra barn utbildning blir de starka. Då kan ingen lura och påverka

dom som Pol Pot och röda khmererna gjorde, säger han.

Idag har mycket blivit bättre, men särskilt på landsbygden finns få jobb, och sällan elektricitet eller rent vatten. Nästan 80 procent av barnen börjar visserligen första klass men de flesta hoppar av studierna tidigt för att börja arbeta och hjälpa sin familj. Fler flickor slutar skolan i förtid än pojkar. Flickor betraktas som mindre värda att satsa pengar på. Dessutom tror en del föräldrar att en välutbildad flicka får svårare att hitta någon att gifta sig med. Därför satsar Room to Read i Kambodja mycket på flickors utbildning. 🌐

Röda khmererna avskaffade alla vanliga skolor. De ordnade enklare undervisning utomhus som mest gick ut på att få barnen att förstå hur de skulle tjäna sina ledare.

Foto: Arkiv/Dccam

TEXT: CARMILLA FLOYD & MARITA LINDQVIST FOTO: KIM NAVLOR

Morfar förstår inte

Reaksa, 14, bor hos sina morföräldrar. Hennes föräldrar är skilda och kan inte ta hand om henne.

– Utan Room to Reads hjälp skulle jag inte kunnat gå kvar i skolan, säger hon. Min morfar tjarar ofta om att jag ska sluta och börja arbeta. Han växte upp under röda

khmererna och Pol Pot och på den tiden fanns inga skolor. Därför förstår han inte vad utbildning ska vara bra för. Men det får mig bara att plugga hårdare. Mina favoritämnen är matematik och khmer. Min dröm är att bli lärare.

Lisa, Sopheak, Sokhit och Kunthi har just lärt sig skriva sina namn. De älskar sitt nya skolbibliotek och att lära sig läsa i roliga färgglada böcker på sitt eget språk, khmer.

Roligare läsa fina böcker

– Vi har just lärt oss skriva våra namn, berättar Lisa, som börjat första klass tillsammans med kompisarna Sopheak, Sokhit och Kunthi. Deras favoritrum på skolan är biblioteket, som Room to Read har byggt med hjälp av barnens föräldrar och byns ledare. Alla har hjälpts åt. Biblioteket har fyllts av Room to Reads egna barnböcker på khmer.

– Det är mycket lättare att lära sig läsa i fina och roliga böcker, säger Sopheak. Och både bibliotekarien och min lärare är också bra på att förklara! Dom lär oss alfabetet och hur man ljudar och sätter ihop ord.

Room to Read hjälper barn "knäcka koden"

Språket omringar oss, på skyltar, skärmar, tidtabeller och prislappar. Om du inte kan läsa stängs många dörrar i samhället. Läsande är också grunden för allt lärande i skolan. Room to Read satsar därför mycket på att hjälpa de yngsta barnen att "knäcka läskoden" tidigt. Det betyder att de ska kunna läsa och skriva vanliga ord och enkla meningar, och kunna uttrycka sig tydligt. Det är kunskaper som hjälper dem under hela skoltiden.

Lär dig khmer!

I Kambodja talar man khmer, ett språk med unik uppbyggnad. Nu arbetar Room to Read tillsammans med utbildningsministeriet för att förändra hur lärarna lär barnen att läsa och skriva khmer. Den gamla undervisningen byggde på europeiska metoder för språkundervisning. Men khmer måste läras ut på ett helt eget sätt. Med de nya smarta metoderna lär sig barnen läsa och skriva mycket snabbare.

Hej
ជំរំរាថស្ទួន
hejdå
លាសិនិហាធីយ

Förlåt
សុំទោស

Tack
អរគុណ

Hur mår du?
អ្នកស្រុខសប្បាយទេ ?

Jag mår bra
ខ្ញុំស្រុខសប្បាយទេ
Vad heter du?
អ្នកឈ្មោះអ្វី ?

Jag heter
ខ្ញុំឈ្មោះ

Jag förstår inte!
មិនយល់ទេ

Sacty

fick hoppet åter

En dag händer det som Sacty varit rädd för så länge. Solen håller på att gå ned över hustaken i den flytande byn och floden är fylld av båtar på väg hem. Mamma ser allvarlig ut när hon sätter sig på golvet bredvid Sacty, som nyss har fyllt tolv år.

– Du måste sluta skolan, säger hon.

Vi har inget val. Jag har inte råd med skolavgifterna och vi behöver din hjälp att jobba och tjäna pengar, fortsätter mamma. Sacty vill gråta, men hon tvingar bort tårarna. Hon vill inte göra sin mamma ännu mer ledsen genom att visa hur det känns. Inuti är hon förkrossad och vet inte vad hon ska ta sig till. Till mamma säger hon bara: ”Jag förstår.”

Pappa försvann

Sacty bor i en liten by som flyter på vattnet halva året. Barnen åker båt till skolan och de flesta familjer överlever på att fiska:

Sedan sjunker vattnet undan och sjön runt husen krymper ihop till en smal flod. Plötsligt står husen långt över marken på upp till sex meter höga, skrangliga pålar. Barnen springer upp och ner till sina hus på smala stegar. Alla lever enkelt här, utan el eller rinnande vatten. Men Sactys familj är en av de allra fattigaste. Hennes pappa övergav familjen strax innan hon föddes och kom aldrig tillbaka. Sedan dess har Sactys mamma fått kämpa hårt för att familjen ska överleva.

– Jag var tvungen att börja arbeta igen när du var bara var tio dagar gammal, har

Nästan alla som bor i Kompong Phluk, den flytande byn, är fiskare.

mamma berättat för Sacty många gånger.

När någon frågar om hennes pappa brukar Sacty säga att han är död. Det känns så. Men hon vet att han lever och har en ny familj. Det gör ont att veta att han inte bryr sig om henne. Värst är det när grannbarnen retar Sacty.

– Du är föräldralös och fattig, du har bara en mamma, kan de säga.

Sacty blir ledsen men också arg. Hon bestämde sig tidigt för att satsa allt på skolan, så att ingen skulle kunna se ner på henne. Och hon har aldrig missat en läxa, trots att hon jobbar i hushållet före och

efter skolan och följer med mamma i båten för att lägga ut och hämta in fiskenät.

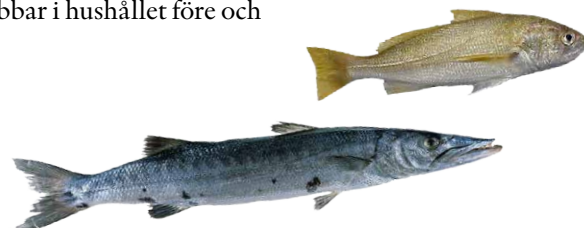
Nu måste hon sluta skolan. Har allt varit förgäves?

Första arbetsdagen

Sacty börjar arbeta några veckor innan hennes klass ska göra examensprov för att bli uppflyttade till nästa årskurs. Det skär i henne, men hon protesterar inte. Mamma har nyss varit sjuk och var tvungen att låna pengar till medicin, så de har mindre pengar än någonsin. Hon vill hjälpa till och vet att familjen kommer att bli arg och besviken

om hon inte ställer upp.

Tidigt på morgonen väntar Sacty, hennes mamma och storasyster vid vägkanten nära floden. En lastbil stannar och de klättrar upp på flaket. Där trängs redan många andra barn och vuxna från byn som ska arbeta på fälten. Lastbilen slirar fram på den smala lervägen och Sacty förstår snart att de kommer att passera skolan. Hon sneglar uppåt under sitt vida hattbrätte och ser sina vänner där, iklädda skoluniformer. Sacty tror att de ser henne också, men hon vågar inte vinka. Hon skäms, det känns som om hon har svikit dem och sina lärare. Vad ska de tycka om henne nu?

Sactys hus står på nästan sex meter höga pålar.
Här går hon på spången som leder till familjens hus.

➔ Hela dagen plockar Sacty sötpotatis och lägger på tork. Efter många timmar i den brännheta solen är hon utmattad när lastbilen kör hemåt. Ryggen värker och armarna känns blytung. Händerna är svarta av jord och fulla av blåsor. Ändå kan hon inte somna på kvällen. Hon ligger blickstill på golvet och hör storasystemens andning bli långsammare. När Sacty är säker på att alla sover vågar hon gråta, tyst för att inte väcka någon.

Var är Sacty?

Först tror lärarna att Sacty är sjuk. Men efter flera dagar utan ett ljud från en av de duktigaste eleverna frågar de hennes klasskamrater.

- Hon har hoppat av skolan, säger en flicka.
- Hon arbetar med sin mamma och syster nu, berättar en annan.

En av de unga lärarna, Srey Leap, har ett viktigt uppdrag vid sidan av lärarjobbet. Hon

jobbar för Room to Read som stödperson för de fattigaste flickorna. Srey Leap vet att Sactys familj har det svårt och misstänker att hon har tvingats sluta skolan. Hon ber rek-

torn ordna ett möte med ledaren för den flytande byn. Nu måste alla hjälpas åt för att få Sacty att återvända till skolan innan det är för sent.

Byns ledare är ett viktigt

stöd för skolan och Room to Read. Om han ber familjen tänka om finns det chans att de ändrar sig.

Byledaren, rektorn och Srey Leap besöker Sactys mamma

Sacty, 14

Tycker om: Att läsa skolböcker och berättelser.

Blir ledsen: När jag blir retad för att jag inte har någon pappa.

Rädd för: Att tvingas sluta skolan. Och krokodiler!

Äter helst: Sur soppa med chili.

Vill: Kunna använda en dator.

Vill bli: Lärare.

De flytande byarna

Nästan alla som bor i Kompong Phluk, den flytande byn, är fiskare. Byn ligger i utkanten av Tonle Sap-sjön, ett av världens största sötvattensområden. När vattnet står som lägst, i maj, krymper sjön till att täcka ett område på 250 000 hektar. När monsunen kommer i juni stiger vattnet i Mekongfloden igen och Tonle Sap-floden rinner ut i sjön och vidgar den till mer än en miljon hektar.

När det regnar och stormar mycket stiger vattnet ibland så högt att det blir översvämning. Husen fylls av vatten och de bybor som har råd höjer golvet på sina hus. De flyttar upp alla sina ägodelar och sover i hängmattor nära taket. Andra, som har stora båtar, flyttar dit tills vattnet sjunker undan. De fattigaste, som Sactys familj, har varken stora båtar eller pengar till att höja sitt golv. Deras hem och allt de äger blir förstörda och de har ingenstans att ta vägen tills de har lyckats bygga ett nytt hus.

Båtvägen bättre

Under lågvattenperioden måste Sacty gå till skolan. Det tar över en timme och vägen är mycket hal av leran. Under högvattenperioden åker hon båt till skolan. Det går mycket snabbare.

Sactys mamma är stolt över att ha en dotter med kunskap.

när hon är ensam hemma. De frågar varför Sacty inte är i skolan.

– Det är för dyrt att köpa uniform, material och betala skolavgifter. Jag vill verkligen att hon ska få en utbildning men det är omöjligt, förklarar mamman.

Byns ledare talar om hur

viktigt det är med utbildning. Och Srey Leap säger att Room to Read kan hjälpa Sacty.

– Hon kan få ett stipendium som betalar skolavgifter och nästan alla kostnader. Ni i familjen måste i så fall lova att stötta Sacty i hennes studier. Men det är bråttom. Om hon missar examensproven

måste hon gå om ett helt år. Då är risken stor att hon aldrig kommer tillbaka.

Mamman lovar att tänka på saken. Hon berättar inte för Sacty att de har haft besök. Under nätterna som följer är det nu mamman som har svårt att sova.

Examensdagen

En morgon när Sacty klättrar upp på lastbilsflaket känns det extra tungt. Hon vet att det är i eftermiddag som hennes vänner ska göra examensprov till sjunde klass. När de kliver av vid fälten vänder sig mamma plötsligt till Sacty.

– Är det för sent? Har du missat examen?

– Nej, än finns det tid, några timmar, säger Sacty förvånad.

– Jag har bestämt mig, säger mamman. Du ska tillbaka till skolan!

Innan Sacty hinner förstå

Room to Read satsar på flickor

I Kompong Phluk har flickor tidigare tvingats sluta skolan i 12-årsåldern. Föräldrarna har inte råd att betala skolavgifter, skoluniform och material. De vill istället ha döttrarnas hjälp i hushållet, fisket och jordbruket. En del flickor skickas också till storstäderna och får arbeta som hembiträden eller gatuförsäljare. Några blir där lätta offer för människohandlare.

Hittills har 80 flickor i Kompong Phluk fått stipendium och stöd av Room to Read. I hela Kambodja har över 2 000 flickor fått stöd. Det har betytt mycket för dem och deras familjer. Dessutom blir de förebilder för sina kompisar, både flickor och pojkar. Stödet är till för de fattigaste och samtidigt mest studiemotiverade flickorna. Föräldrarna får skriva på ett kontrakt där de lovar att stötta sin dotter i hennes studier.

Vi tar hand om skolan och vår by!

Sacty och de andra eleverna hjälps åt att sköta skolan, till exempel genom att:

↑ Rensa ogräs och plantera grönsaker och kryddor som chili, pumpa och mynta. Grönsakerna säljer de sedan på marknaden.

→ Samla ved

← Gräva dammar för att samla upp regnvatten. Det används bland annat för att vattna skolans grönsaksland.

→ vad som händer har hennes mamma rusat ut i vägen och stoppat en motorcykeltaxi. Hon ropar åt föraren att köra Sacty så snabbt han kan till skolan.

Sacty kommer fram i sista stund och alla är förvånade men glada att se henne. Hon är nervös när papperna läggs framför henne på skolbänken. Kan hon klara provet efter att ha missat så många lektioner?

Efter två dagar kommer beskedet: Sacty har svarat rätt på alla frågor och får börja sjunde klass! Så fort hon kommer hem berättar hon de goda nyheterna. Mamman blir glad och stolt.

– Det är bra, säger hon. Var inte okunnig som jag. Jag vill att du ska lära dig saker.

Sacty håller tal

Den 8 mars varje år firas den

Sacty gör läxor i hemmets enda rum.

Internationella kvinnodagen i hela världen. Sactys skola ska ordna en stor fest för flickors rättigheter tillsammans med Room to Read. Hela byn är inbjuden, tillsammans med journalister och hedersgäster från stan.

Rektorn har bitt Sacty hål-

la ett tal och berätta sin historia. När dagen är inne står hon bredvid scenen och håller hårt i pappret med sitt tal. Hon skakar och mår illa. Hjärtat bankar snabbt och när hon hör sitt namn ropas upp känns det omöjligt att ta de få stegen upp på scenen.

Men plötslig står hon där ändå med en mikrofon i handen.

När Sacty börjar berätta blir det knäpptyst. Tårarna börjar rinna nerför hennes kinder, men hon fortsätter.

– Jag har aldrig träffat min egen pappa. Jag känner mig ofta så ensam och övergiven och min familj har det mycket svårt. Därför tvingades jag ge upp mina studier. Men tack vare mina lärare och Room to Read har jag fått chansen att fortsätta i skolan. Utbildning är det viktigaste av allt. När jag tvingades sluta och börja arbeta i fälten saknade jag skolan. Jag trodde att mitt liv var över.

En bättre framtid

När Sacty närmar sig slutet på sitt tal gråter nästan alla i publiken också. De andra eleverna, hennes vänner, och

↑ Pumpa vatten från floden till disk, städning och tvätt.

deras föräldrar. Till och med rektorn, byns ledare, journalisterna och de höga politikererna från stan torkar tårar ur ögonvrån.

– Om jag lyckas slutföra min utbildning och bli lärare tänker jag återvända hit till byn där jag föddes och ge kunskap till andra barn, avslutar Sacty. Alla applåderar högt och länge medan de ler stort. Hennes mamma springer fram och ger henne en kram.

– Jag hade ingen aning om att du kunde hålla ett sådant fint tal, och för så många främmande människor, säger hon. Jag är lycklig över att ha ett barn som har kunskap!

Många andra föräldrar kommer också fram och vill tacka och berömma henne.

– Du är verkligen modig, säger en mamma.

Sacty hoppas att hon har

inspirerat många föräldrar att låta sina döttrar gå kvar i skolan.

Alltid rädd

Med stödet från Room to Read hoppas Sacty kunna gå ut tolfte klass, och sedan läsa vidare till lärare. Men hon är alltid rädd för att tvingas sluta skolan.

– Min morfar har tjatat om att jag ska sluta skolan igen och börja jobba, men mamma vägrar. Jag har ingen pappa, men min mamma är stark och tar hand om mig så att jag kan få en utbildning. Jag ska skapa en bättre framtid för mig och hela min familj! 🌍

Livskunskap för framtiden

Sacty och de andra flickorna åker hem tidigt på eftermiddagen för att laga lunch och ta hand om småsyskon. Ett par eftermiddagar i veckan återvänder de till skolan i sina vanliga kläder för att få läxhjälp och lektioner i livskunskap!

Livskunskapen handlar om allt från hur man klarar stress och vardagsbekymmer, till hur man sköter om hälsa och pengar, tänker kritiskt, fattar beslut och planerar inför framtiden.

– Vi får lära oss massor av nyttiga saker som hjälper mig varje dag, säger Sacty. Jag har fått bättre självförtroende och vågar säga vad jag tycker och tänker. Vi lär oss om våra rättigheter och hur vi ska skydda oss själva från faror. Min mamma och andra vuxna i byn röker mycket. På livskunskapslektionerna har vi fått veta hur farligt det är. Jag är rädd för att min mamma ska dö av någon av alla dom där farliga sjukdomarna som hänger ihop med rökning. Därför försöker jag få mamma att sluta röka!

Kunskap med sång och musik

På livskunskapen är det mycket sång, musik och lekar. Porath, 15, älskar att sjunga

– Min favoritsång är sorglig, säger hon. Den handlar om hur vi som bor i Kompong Phluk är fattiga och får lida svårt när det blir skogsbrand. Vi använder gasolkök och öppna eldar, och det kan lätt börja brinna. Då kan hela byar förstöras, för det finns inga vägar som brandkåren kan ta sig hit på. Jag minns själv när det brann en gång. Vi rafsade ihop alla ägodelar vi orkade bära och samlades vid floden. Alla var beredda att hoppa i båtarna och fly om elden kom för nära. Vi kände röklukten och hettan, men vi klarade oss den gången.

Porath

Srey Leap flickornas förkämpe

– Jag vet vad flickorna i Kompong Phluk behöver, för jag var själv en av dom, säger Srey Leap. Hon växte upp i den flytande byn och drömde om att bli lärare. Men när hon fyllde tolv år sa hennes mamma att Srey Leap måste sluta skolan.

Mamma såg att andra barn arbetade och gav pengar till sina föräldrar. Hon såg andra flickor gifta sig och ville att jag också skulle hitta en man. Pappa förstod att jag kunde få ett bättre liv om jag skaffade utbildning. Men de hade inte råd.

Srey Leap fick hjälp i sista stund. Hon blev en av de första Room to Read-stipendiaterna i den flytande byn.

– Room to Read hjälpte oss med skolavgifter och material så att jag kunde gå färdigt gymnasiet. Dom fick också mamma att förstå att utbildning är viktigt.

Nu arbetar Srey Leap för Room to Read som stödperson för flickorna i den flytande byn.

– Dom är blyga först, men sedan växer deras självförtroende. När dom får livskunskap vågar dom stå upp för sig själva och sina kompisar. I början jagar föräldrarna iväg mig ibland. Men det blir bättre. En mamma sa nyligen till mig: ”Min dotter är även Room to Reads dotter nu, för ni tar så väl hand om henne.”

Vill bli byns lärare

Srey Leap har jobbat extra som lärare i byns skola, fast hon bara har gått gymnasiet. Men snart ska hon börja en lärarutbildning i stan och ta en riktig examen.

– Det är mycket svårt att få lärare till skolan i den flytande byn. De flesta lärare kommer från storstäderna och klarar inte av att vara på landet. De är rädda för allt: Vattnet, råttorna och insekterna. Dom tycker att det är för varmt och smutsigt och kan varken simma eller ro en båt. Skolstyrelsen kan tvinga lärarna att jobba här ett år, men efter det slutar nästan alla. Om fler av oss som bor i byn utbildar sig till lärare blir det mycket bättre för eleverna.

Srey Leap är den som har studerat längst i sin släkt.

– Jag uppfyllde min dröm! Nu vill jag ge andra flickor samma chans och vara en förebild. Min mamma är väldigt stolt över mig. Det enda hon ångrar är att inte mina äldre syskon också fick chansen att fortsätta i skolan. 🌍

Srey Leap hjälper till som lärare i Sactys klass.

Så här såg skolan i den flytande byn ut förut. Den rymde få elever och förstördes varje gång vattnet steg och det blev översvämning.

Den nya skolan i den flytande byn har byggts av byborna och skolläda tillsammans med Room to Read. Den står på höga pålar för att inte översvämmas när högvattnet kommer.

Rum för lärande!

I många fattiga länder är det stor brist på barnvänliga klassrum och skolbyggnader, särskilt på landsbygden. Room to Read arbetar tillsammans med lokalbefolkningen för att bygga eller renovera skolbyggnader med ljusa, luftiga klassrum. I Asien och Afrika har Room to Read hjälpt till att bygga över 1 400 nya skolor med över 5 500 klassrum, skolbibliotek och lärarrum. Lokalbefolkningen delar på kostnaderna för material och arbetet. När skolbyggnaden står klar ägs den av byn och landets skolmyndigheterna tillsammans.

◀ Rattana hjälper till att torka fisken familjen har fått upp, varje dag efter skolan. Hennes namn betyder "juvel".

Skoluniform och skor som håller i vått och torrt.

Pennor, sudd, linjal, sax, med mera.

Utrustad för utbildning!

Rattana, 15 år, har fått ett stipendium av Room to Read som gör att hon kan fortsätta i skolan, trots att hennes familj är mycket fattig.

– Förut hade jag svårt att hänga med på lektionerna. Jag missade ofta skolan för att jag måste hjälpa min familj med hushållet och fisket. Nu får jag allt jag behöver av

Room to Read och dessutom extra lektioner. Det går antingen bra för mig i skolan och mitt favoritämne är matte!

Rattanas föräldrar och äldre syskon är fiskare. Självt vill hon bli sjuksköterska men föräldrarna vill helst att hon slutar skolan efter nionde klass.

– Jag hoppas att de ändrar sig, säger hon. Jag hjälper till allt jag kan hemma fast jag har mycket läxor. Ibland följer

jag med och fiskar eller tar extrajobb och plockar bönor. Pengarna ger jag till mamma. Hon blir glad och det gör mig glad att kunna hjälpa till. Men min storasyster är aldrig nöjd. Hon hittar fel med allt jag gör och blir extra arg när jag har långa skoldagar. Jag blir jätteledsen när hon klagar på mig. ☹

Pengar till skolavgifter och extraundervisning.

Det här får Rattana och hennes tjejkompisar av Room to Read:

Cykel att ta sig till skolan på.

Skrivböcker och skolböcker.

Tandborste, tvål och annat som behövs för att hålla sig hel, ren och frisk.

Skolväska.

Studieresor till spännande platser som Angkor Wat.

Hälsokontroll.

Sony ledare för Vän-till-vänklubben

Sony, 13 har röstats fram av sina kompisar som en av ledarna för skolans Vän-till-vän-klubb. Sådana klubbar finns i alla Room to Read-skolor i Kambodja som satsar på flickors utbildning.

Vi kämpar för varandra och stöttar de andra flickorna så att de inte hoppar av skolan, berättar Sony, som har fått skolstipendium från Room to Read. Vi hjälper de andra med läxorna, ger dem goda råd och håller koll. Om någon inte dyker upp i skolan försöker vi ta reda på varför. Ibland går vi hem till dem och sedan berättar vi om vad som har hänt för vår stödperson från Room to Read. Vän-till-vänklubben har hjälpt mig att få bättre självförtroende. I Kambodja har pappor och söner mer

makt än flickor och kvinnor. Jag tycker att vi ska få bestämma lika mycket.

Kontor drömjobb

Sony drömmer om att jobba på ett kontor med datorer och luftkonditionering.

– Jag har aldrig använt en dator, men jag har sett en på skolan. Allt verkar bli enkelt med en dator. Luftkonditionering stötte jag på när jag var jag på utflykt med Room to Read och vi samlades på ett hotell. Det var kokhett ute men därinne var det svalt. Helt otroligt! Hemma hos

Sony läser läxorna i ljuset från fönstret, i hennes hus finns ingen el.

mig är det alltid varmt. Vi fläktar oss med kartongbitar men det hjälper inte. Man blir varm och jättetrött. Mitt på dagen lägger vi oss i hängmattor i skuggan under huset. Ibland håller jag en hink vatten över mig. Värmen ger mig feber ibland och då kan jag inte gå till skolan. Det känns orättvist att rika människor kan ha det svalt och skönt hemma, men inte vi.

Bra att kunna läsa och skriva

– Mina föräldrar arbetar hårt på risfälten och mamma vill verkligen att jag ska gå i sko-

lan för att få ett bättre liv, säger Sony. Mina föräldrar är analfabeter, de kan inte ens skriva sina namn. Man blir lätt utnyttjad och lurad om man inte kan läsa, skriva och räkna. Om du säljer saker på marknaden kan du få fel växel tillbaka och luras att sälja till fel pris. Du kan förlora ditt hem om du inte kan läsa kontraktet. Och du kan inte rösta om du inte kan ta reda på vilket politiskt parti som är bäst. Om jag får en utbildning kan jag hjälpa mina föräldrar mer. 🌐

Vän-till-vänklubben sköter om en liten trädgård på skolan, där de har blommor och andra växter.

– Vi odlar grönsaker, mango och kål också. Vi har roligt här, säger Keo, som leder klubben tillsammans med Sony. Här är hon i trädgårdslandet med klubbkompisen Reaksa.

Att skjuta slangbella är visserligen roligt, men det är egentligen ingen lek. Sony skjuter mot fåglarna så att de ska bli rädda och inte äta av familjens fruktträd.

Keos garderob

Keo, 14, har också valts till ledare för vän-till-vänklubben.

– Jag fick själv hjälp när jag ville rymma från skolan, berättar Keo. Min pappa hade lånat pengar till en njuoperation och kunde inte betala tillbaka. Jag kunde tjäna 15 kronor om dagen på att plocka sötpotatis och ville ta jobbet för att hjälpa pappa. Men mina kompisar och Room to Read övertalade mig att inte ge upp.

Peng tycker att det ska vara rättvist mellan flickor och pojkar.

Peng spelar lerfotboll

I den flytande byn Kompong Phluk kan man bara spela fotboll när vattnet sjunker undan. Då öppnar sig ytor som annars är täckta av vatten. När häftiga regn kommer på eftermiddagen blir marken till en leråker, men det hindrar inte Peng, 14, och hans kompisar från att spela boll efter skolan.

Leran är klabbig och hal. Den fastnar under fötterna och gör att man får "elefantfötter" på bara några sekunder.

– Leran kan vara jobbig, men också rolig om man är på rätt humör, säger Peng och skrattar. Just idag är det bara killar som spelar, men Peng tycker att det är självklart att även tjejer kan vara med.

– Det är klart att det finns en del skillnader mellan tjejer och killar säger han. Som att killar ofta är starkare och att tjejer kan föda barn. Men det betyder inte att det ska vara skillnad på tjejer och killars rättigheter. Det är till exempel viktigt att tjejer har samma rätt som killar att gå i skolan.

Pojkarna i skolan tycker ibland att det är synd att inte de kan få skolstipendium från Room to Read. De kommer också från fattiga familjer som har svårt att

Efter skolan spelar Peng och hans kompisar fotboll. Det är ingen idé att försöka undvika att bli smutsig och blöt. Snart ser hela laget ut som lergubbar.

överleva om de ska betala alla skolkostnader.

– Men vi vet att det är mycket svårare för flickor att få utbildning i Kambodja, så vi förstår, säger Peng.

Viktigt för alla

Att ha gått i skolan är speciellt viktigt när man bildar familj och får barn menar Peng.

– Båda föräldrarna måste ju kunna ta hand om familjen. När jag gifter mig vill jag att min fru har bra utbildning så att vi kan dela på ansvaret på lika villkor. Vi ska kunna fatta viktiga beslut tillsammans.

Jag tänker också se till att mina barn ska förstå hur viktigt det är att gå i skolan. Det är viktigt för dom och hela landet. Då kan samhället gå framåt och utvecklas på ett bra sätt.

Peng har tre äldre systrar som redan har flyttat hemifrån.

– Jag vet att dom fick hjälpa till mycket mer hemma när dom var i min ålder. Jag får också hjälpa till en hel del, men har nog haft lite mer tid att leka än dom hade trots allt! 🌍

1. Skoluniform

– Har jag fått av Room to Read. Den är snygg, men det är svårt att hålla skjortan vit och ren i all lera.

2. Sovstass

– Jag sover i en t-shirt och en sarong av bomull. De finaste sarongerna är gjorda av siden, men det har jag inte råd med.

3. Fritidskläder

– Mina bekvämaste kläder. Dom är sköna och praktiska när jag jobbar och gör hushållsyror.

5:30 Myggfri sömn

Syskonen sover tillsammans under ett rosa nät. Det är varmt och fuktigt på nätterna och då trivs myggorna.

Ensamma

06:00

Channy hämtar vatten till morgontvätt och frukost. Vattnet som blir över använder hon till trädgårdslandet.

Channys mamma och pappa.

I ett litet fyrkantigt hus med ett rum och plåttak bor Channy, 12, och hennes två systrar. Deras föräldrar har rest till grannlandet Thailand för att få arbete. I Channys lilla by finns inga jobb. – Dom ska vara borta minst ett år och skicka hem pengar. Jag saknar dom mycket, säger Channy. Det är värst på kvällarna. Dom brukade sjunga för oss och då var det lättare att somna.

11:00 Bibliotekskö

Channy väljer ett rött sugrör när hon går in i biblioteket och lägger i en skål. Pojken efter henne tar ett grönt. Room to Read vill vara säkra på att flickor och pojkar får vara lika mycket i biblioteket. Varje dag räknar bibliotekarien sugrören och skriver upp resultatet.

07:00 Bråttom till skolan

Storasyster har gått till jobbet och Channy skjutsar sin lillasyster till skolan på paket-hållaren.

11:15 Hitta rätt bok

– Jag tittar på omslagen, läser på baksidan och lånar böcker som verkar roliga och spännande. I framtiden vill jag skriva en egen bok. Den ska handla om min familj.

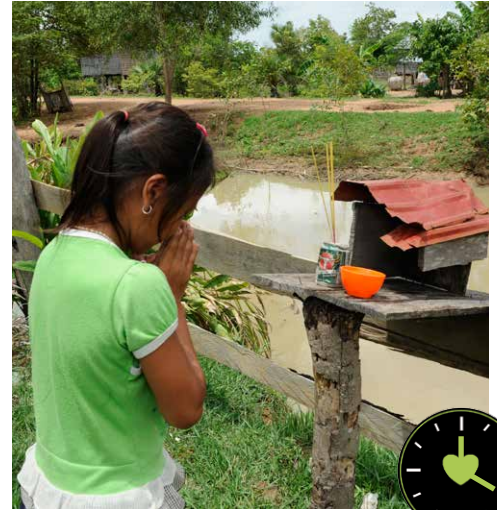

hemma

14:30 Stilla hungern

Channy lagar mat till sig och lillasyster.

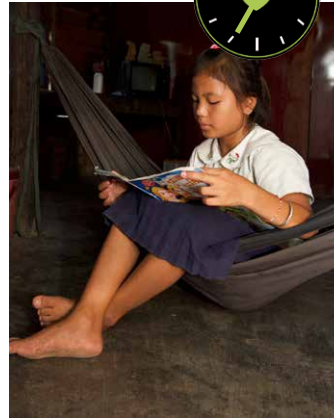
16:00 Vatten till förfäderna

Nästan alla i Kambodja har ett litet andehus i trädgården. Channy tänder rökelse och fyller en skål med vatten till förfäderna som skyddar familjen.

17:00 Batteri-TV

Flera av grannbarnen brukar komma förbi och se på TV hemma hos Channy. Bilden hoppar och är suddig, men programmet är spännande ändå. TV:n drivs med ett bilbatteri. Varje vecka släpar syskonen det tunga batteriet in till byn för att ladda om det.

19:00 Gungläxa

I hängmattan gör Channy läxor. Ibland läser hon högt ur låneböckerna för sin lillasyster innan det är dags att gå och lägga sig.

21:00 Saknar föräldrarna

Channy saknar sin mamma och pappa mest på kvällen när det är mörkt och hon ska lägga sig.

Thim vill bli bibliotekarie

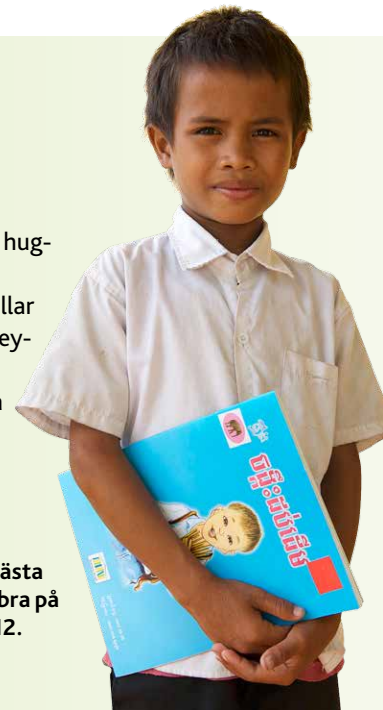
THIM, 12, BOR med sin mormor. Hans mamma har en psykisk sjukdom och kan inte ta hand om honom. Tidigare blev han ofta retad av de andra barnen och hade svårt att koncentrera sig i skolan. Men tack vare att bibliotekarien uppmuntrade honom att läsa böcker är Thim nu en av de bästa eleverna i skolan. Han har fått självförtroende och kan försvara sig mot barn som retas.

Thim är yngst av fem syskon. Ibland säger de andra att Thim borde sluta skolan och börja arbeta.
– Jag förklarar att det är viktigt att kunna läsa och skriva. Annars är det lätt att bli lurad, i affären och av elaka människor. De som inte kan läsa och skriva fortsätter att vara fattiga, de kan inte göra något med sina liv. Jag blir ledsen när jag inte har råd att äta eller när jag inte har tid att leka för att jag måste jobba.

När Thim kommer hem från skolan kokar han ris, diskar och hugger ved.

– Om jag får en stund över gillar jag att spela fjäderboll och volleyboll. Jag vill bli läkare och få människor som min mamma att må bättre. Eller ännu hellre bli bibliotekarie! Det gör mig lycklig att läsa böcker.

– Att läsa är det bästa jag vet och jag är bra på det, säger Thim, 12.

Lek bra för hjärnan!

John Wood och Room to Read tror att barn som mår bra och har roligt lär sig bättre. Lekar och spel är bra för hjärnan och det är aldrig fel att skratta. Här är några lekar som barnen i Kambodja brukar leka på rasterna.

Gummibandsleken

Dela upp er i två lag. Alla får varsitt sugrör eller rör av papper och ställer sig på led. Varje lag får en gummisnodd och nu gäller det att lirka över snodden från den ena lagmedlemmen till den andra utan att använda händerna. Det lag som först lyckas få över gummisnodden från den första till den sista lagmedlemmens rör vinner!

Monster, dam eller munk?

Två personer eller två lag kör flera omgångar mot varandra, till exempel bäst av fem. Gör så här om ni är två: Välj tyst för dig själv en av tre olika personer: monster, dam eller munk. Monstret ska se läskigt ut med händer som klor och ett hemskt grin. Damen är vacker med ett elegant, spretande pekfinger. Munken gör en buddistisk gest. På given signal gör du din min eller gest.

Monstret vinner över damen. Damen vinner över munken och munken vinner över monstret. Om ni båda har valt samma person är omgången oavgjord!

Dam och munk.

Monster och dam.

Dam

Monster

Munk

Pochey anvä

Kraman, ett vävt tygstycke av bomull eller siden, har använts i Kambodja hundratals år. Pochey, 16, kan använda sin krama till allt från att bära skolböcker till att vifta bort flugor. Det lär faktiskt finnas minst 60 sätt att använda en krama.

Skärp

Pochey är den enda i sin familj som går i skolan.

– Dom tycker att utbildning är onödigt. Min storasyster säger: "Ju mer du lär dig, desto knäppare blir du." Kanske har hon rätt. Men jag drömmer ändå om att bli lärare eller sjuksköterska. Om jag lyckas kan jag hjälpa min familj mer.

Pochey bor hos sin mormor. Hon har alltid uppmuntrat Pochey till att gå i skolan och har hjälpt henne med skolavgifterna.

– Min mormor är ett medium. Folk betalar henne för att kontakta andevärlden, och för att hon ska spå deras framtid. Utan hennes hjälp hade jag fått sluta för länge sedan, säger Pochey.

Huvudprydnad

Pochey kan vira krama på många olika sätt för att göra en vacker huvudbonad.

Svalka

Lägg en dyblöt krama på huvudet när det är varmt och låt den kyla av dig.

Flugviftare

Pochey bor nära floden. Under den blöta perioden stiger vattnet ända upp till dörren, och myggor och flugor trivs. Kraman är bra att vifta bort flygande insekter med.

nder kraman till allt

Kraman finns i alla möjliga storlekar och mönster. Den rödvitrutiga i bomull är en klassiker.

Docka

Om man inte har råd med vanliga leksaker kan man enkelt göra en kramadocka.

Huvudstöd

Kraman får saker att ligga säkert om man bär dem på huvudet.

Badhandduk

Pochey tvättar sig själv och familjens kläder i floden. Hon gillar också att simma och leka kurragömma i vattnet.

Grytlapp, förkläde och kökstrasa

Pochey hjälper sin mormor att laga mat i köket under huset. De lagar maten över öppen eld så det blir svettigt. Pochey torkar sig med Kraman.

Just nu ligger mormor på sjukhus. Pocheys föräldrar har åkt till Thailand för att arbeta och tjäna ihop pengar till sjukhusräkningar och en operation. Pochey oroar sig ännu mer för framtiden nu.

– Ofta äter jag inget på hela dagen, för jag har inga pengar till mat.

Nu täcker ett skolstipendium från Room to Read en del av Pocheys kostnader.

– Mina föräldrar är glada för det, men tycker ändå att det snart räcker med skola. De vill köpa en liten vagn till mig så att jag kan sälja bröd och kakor vid vägkanten. Det gör mig så ledsen. Jag hoppas att Room to Read kan övertala mina föräldrar att ändra sig.

Klänning eller kjol

Väska

Kraman görs enkelt om till en påse att bära böcker eller mat i. Här har Pochey virat kraman runt en bricka med frukt och kex som hon lämnar som offergåva till munkarna i buddhisttemplet.

Vila

Kraman kan bli hängmatta för små barn, eller täcke och kudde för större.

Skydd

Kraman skyddar dig mot stekande sol men också mot damm, vind, kyla och regn.

